

REDACTIUNEA:

— CERNĂUȚI —

strada Treimeii Nr. 12 L,
unde sînt a se trimite tot
felul de scrisori și articole.
Epistole nefrancate nu se
primesc.

LUPTA

ABONAMENTELE:

Un an 2.— cor.
Jumătate de an . 1.— „
Un număr 14 bani

Apare:
o dată pe fie-care
lună.

Organul partidului social-democrat muncitoresc din Bucovina.

„Muncitori din toate țările, uniți-vă!

Unde să cumpărăm mărfurile?

În mai multe rânduri am avut noi prilejul să stăm de vorbă în foaia noastră asupra organizațiilor.

A fost vorba despre organizarea, adică strînsa unire a muncitorilor, în trebile politice, spre a putea de o pildă duce cu mai mult folos lupta în contra stăpînitorilor și bogașilor pe vremea alegerilor, fie pentru consiliul comunal, dietă sau parlament, unde se fac feliuritele legi și cari numai atunci pot fi bune pentru clasa muncitorilor, dacă sunt făcute de însuși deputații muncitorimeii. În cazul acesta muncitorii sunt organizați ca cetățeni, egali din fire, care nu cunoaște deosebire între om și om și ținta organizației este dobîndirea drepturilor egale și prăbușirea drepturilor mai mari și deosebite ale claselor stăpînitoare.

Altă dată a fost iar vorba despre organizarea muncitorilor în trebile lor de breasă, spre a duce lupta în contra despoierii în vremea agonisirii pînei de toate zilele, fie în fabricile stăpînitorilor sau pe lanurile și în pădurile boerilor.

În cazul acesta muncitorii sunt organizați ca producători de mărfuri, cari prin sirguința și obeșea la hrănesc, îmbracă și încălzesc omenirea întreagă, mai cu seamă însă clasele stăpînitoare, pe vreme ce ei însuși au lipsă și de pîne și de haine și de hodină. Aici ținta organizației este dobîndirea unui salariu mai bun, unei munci mai ușoare și mai scurte la timp, în sfîrșit însă aducerea fabricilor, a lanurilor și pădurilor în posesiunea poporului muncitor.

De astă dată noi dorim să ne ocupăm de un alt treilea fel de organizare; de organizarea muncitorilor ca cumpărători de mărfuri sau cum se zice ca consumatori.

Precum acele două feluri de organizare cer însoțiri deosebite, adică societăți politice și societăți de breasă sau sindicate, astfel și organizarea muncitorilor ca cumpărători de mărfuri cer o deosebită însoțire, adică însoțirea de consum.

Înainte de ce să vorbim de scopul acestor însoțiri, trebuie mai întîi să răspundem pe scurt la întrebarea de unde vine scumpirea traiului și în deosebi scumpirea mărfurilor de hrană, sau cum se zice a alimentelor, adică a cărnei, pînei și a.

Știm noi că vama mare care este pusă pe carne și pîne ne silește să plătim pe ele un preț îndoit de mare; știm noi că birurile și accisele pe carne, bere, rachiu, zahar și a. fac că omul muncitor numai rare ori poate gusta din ele. Dar tot odată știm noi că

pînă ce vin mărfurile acestea în minile noastre ele trec prin multe alte mîni, cari le tot scumpesc.

Negustorii cei mari cumpără pînea de la boeri, iar celelalte mărfuri de dreptul de la fabricant. Boerul și fabricantul cer profitul lor și marele negustor îl plătește. De la negustorul cel mare marfa trece iar în hambarele negustorilor mijlocii și aceștia la rîndul lor plătesc dobînda negustorului mare. Negustorul mijlociu trece marfa sa iar în dughenile, cîrșele și cantinele mici și iar se urcă marfa în prețul ei, căci și dughenarul și cîrșmarul mic plătește dobînda nouă aceluia mijlociu. Acuma de abia, după ce s'a grămădit asupra mărfii dobînda peste dobînda, după ce a hrănit ea atîtea straturi de negustori speculanți, marfa ajunge în sfîrșit în minile bietului muncitor, care nefiind în stare să cumpere cu ridicata, este nevoit să ia marfa de la cea care i-o dă, de la dughenar și cu prețul cu care îi cere, căci n'are încotro.

La ce urmă ajungem deci, dacă privim lucrurile precum sunt ele într-o adevăr? Nu-i așa că milioanele de muncitori, după ce sunt prădați de drepturile lor politice, după ce sunt despoiați prin fabrici și cîmpii ca lucrători producători de mărfuri, ca aceiași muncitori, cumpărînd mărfurile, plătesc și vama stăpînirii și dobînda boerului și a fabricantului și cea a negustorului mare și aceluia mijlociu și în sfîrșit și cea a dughenarului, din mina căruia capătă ei în fine cu prețul cel mai scump marfa cea mai rea.

Ce trebuie așa dar să facem ca să ajungă în minele noastre marfa de dreptul, fără mijlociile acestor mulți speculanți? Trebuie să cumpărăm și noi — cum o face negustorul cel mare — marfa cu ridicata, de dreptul de la fabricant și de la boier! Asta este deslegarea și la asta ne trebuiesc organizațiile de consum.

Însoțindu-se sute și mii de muncitori într-o astfel de organizație și plătiind fie-care pîrtășia sa, iată că și ei pot din banii adunați la o laltă și chivernisiți cu cumințenie să cumpere deodată marfă bună și efină, pot să-și deschidă ei însuși dughenile lor unde n'are drept să cumpere altul, decît acela care este pîrtăș. Nu mai are atunci muncitorul nevoie să hrănescă cu banii săi atîtea straturi de speculanți, cari numai frați nu-i sunt.

Și muncitorii din Bucovina, urmînd pilda fraților din alte părți, au înființat în sfîrșit o astfel de însoțire de consum. Numele ei este „Unirea” și cea dintîi magazie de mărfuri și cea dintîi dugheniană s'a deschis deja în Cernăuți, în Casa muncitorilor din Strada Școalei. Sute de muncitori s'au

înscris deja ca părtași, căci părtașia este numai 20 cor., cari se plătesc cu încetul cu timbre cite 20 de bani, pînă este împlinită suma de 20 coroane. Și cu cit mai mulți se vor înscrie, cu atît mai efin vom putea procura marfa.

Dar din ziua cînd a plătit unul rata cea dintîi de 20 bani, el are dreptul să ia marfă pe bani gata din dughiană. Cele 20 cor. îi rămîn părtașie, care o poate ori-cînd cere înapoi, dacă dorește să iasă din însoțire.

Marfa este bună, proaspătă și bine cîntărită, căci folosul și dobinda din vînzare se împărțește la sfîrșitul anului pe toți părtașii cari au cumpărat marfă și nu este chip nici nevoie să fie cine-va înșelat.

Iată drumul care duce la eftenirea traiului și la dezrobirea muncitorului din cătușele multor speculanți vrășmași.

Numai orbului degeaba îi arăți drumul! Arătați că sunteți deștepți și dacă v'am întrebat la început „Unde să cumpărăm mărfurile“, să răspundem acum cu toții: **La noi înși-ne, în prăvălia noastră „Unirea“.**

Iar dacă nu veți face-o cum vă sfătuim, atunci nu puneți vina pe alții că se scumpește traiul, căci voi însuși vă puneți frînghia în grumaz.

Cuvîntarea unui lucrător.

Dăunăzi i s'a năzărit împăratului Germaniei că n'are parole. Intîi s'a strîmbat foarte necăjit, apoi a căzut pe gînduri. În cele din urmă Dumnezeu i-a trimis o înduhnicire: să ceară poporului, — că poporul are. Bine înțeles, n'avea să vorbească direct cu poporul. S'a adresat Landtagului prusian. Și Landtagul — bun la inimă săracul! — i-a mai dat trei milioane și jumătate, peste milioanele pe cari le avea dinainte. Numai deputații socialiști s'au opus.

Unul din aceștia, un bătrîn anume Hoffman, simplu lucrător, a ținut o cuvîntare des întreruptă de președintele camerei, care-l chema meru la ordine. Credem interesant să dăm, ca document, sfîrșitul acestui discurs:

— Dacă Coroana ar face uz, nițel-nițel, de spiritul de economie pe care-l recomandă ofițerilor, n'ar mai fi nevoie să sporim leafa Coroanei.

Președintele von Kröcher: Presupun că prin vorba Coroană înțelegi întreținerea Curții, adică pe funcționarii respectivi. Altfel ași fi silit să te rog să nu aduci în dezbateri persoana regelui.

Deputatul Hoffmann: Jumătate din leafa Coroanei ar fi prea deajuns. La congresul național al lucrătorilor d. ministru de Bethmann Hollweg a recomandat lucrătorilor să fie harnici, cumpătați, cu frica lui Dumnezeu și să se mulțumească cu cit au: aceasta din urmă le-a recomandat-o în deosebi. Aceasta l'ași ruga și eu pe d. Bethmann s'o mai recomande și colo sus — și încă nițel mai stăruitor. Noi și poporul avem cu atît mai mult cuvînt să credem că leafa regelui e de ajuns, cu cit vedem că unchiul monarhului nostru, regele Angliei...

Preș.: Rog nu amestecați în dezbateri persoana regelui.

Hoffmann: Noi cerem din principiu alegerea de către popor a tuturor servitorilor statului, prin urmare și a celui dintîi servitor...

Preș.: Domnule deputat, această ce zici este înaltă trădare. Te chem la ordine! (vii aplauze la dreapta; protestări la social-democrați)!

Hoffmann: Am învățat doară la școală că împăratul Frederic, zis cel mare, ar fi declarat: „cel dintîi servitor al statului sînt eu“; atunci ce fel de înaltă trădare e asta?

Preș.: Te-am chemat la ordine pentru că ai cerut alegerea de către popor a celui dintîi servitor al statului, a regelui. Asta e înaltă trădare! (Aplauze).

Hoffmann: Apoi astea sînt principii fundamentale pe cari le găsiți în programul nostru.

Regele încasează pe zi 43 de mii mărci, adică pe ceas 5383, pe minut 89 și pe secundă 1 marcă și 50 de pfenigi. Nu este asta o leafă cum se cade? Un lucrător nu cîstigă în 42 de ani cit coroana într'o zi. Și ce dă coroana în schimb? Că întreține teatrele Curții? Cit lux exagerat nu se vede în teatrele, grajdurile și automobilele curții! Pricina pe care se întemeiază cererea sporului lefei este că de la 1889 numărul prinților a ajuns mai mult decît îndoit. Domnule Röchling, (un fabricant) sporești și d-ta leafa lucrătorului cînd îți arată că familia i s'a mărit? La Sulzbach d-na de Popelius, al cărei bărbat e membru al celeilalte camere, a răspuns unei lucrătoare cu 14 copii care făcuse o asemenea cerere, că societatea nu-i poate veni în ajutor, căci n'are ce-i face dacă are atîția copii. Lucrătorii trebuie să se ferească de a aduce pe lume atîția copii. Apa rece aduce mari servicii! (Risite) Asta e răspunsul la cererea lucrătoarei. Dar poporul e cel puțin tot atît de nevinovat de numărul cel mare al copiilor Coroanei, (Risite) Ce-ar fi dacă onorata cameră i-ar da și Coroanei oare-cari sfaturi bune? (Protestări la dreapta. Aplauze la social-democrați). Prințul moștenitor are domeniul Vels care e prea de ajuns pentru o bună gospodărie. (Zgomot). Coroana de multe ori...

Preș.: Rog nu amestecați Coroana în dezbateri. Hoffmann: Poporul o să vă dea răspunsul cuvenit pentru această lovitură. La viitoarele alegeri pentru Reichstag. potopul socialist o să vă scalde rău (Risete la dreapta. Aplauze la social-democrați). Proiectul acesta este o cerșetorie și în acelaș timp o provocare. (Protestări. Aplauze).“

Astfel vorbește un deputat socialdemocrat ales de muncitori deștepți!

Către toți muncitorii în vîrstă de 24 de ani!

La iarnă sau primăvară au să se facă alegerile noi pentru dietă. Întrebe fiecare și să se îndrepteze la comună ori de este el înscris între cei ce au drept de alegere ori nu. Rominii trebuie să fie scriși între romini și nu între alte nații, căci alegerile pentru dietă se vor face deosebit pentru fiecare nație și numai acela va avea drept să aleagă cu rominii care va fi pus în cadastrul (condica) rominilor alegători. Luați deci seama!

INVOIALA

între cărămidarii și fabricanții din Cernăuți

(pe anii 1910 și 1911).

Simbria.

1. Mia (1000) de cărămizi se va plăti pe anul 1910 cu 6 coroane. Pe anul viitor (1911) se obligă fabricanții a nu scădea din 6 cor. cu nici un ban.

2. Cărămida făcută înainte de învoială se va plăti tot cu 6 cor. mia.

3. Simbria se va plăti în fie-care Simbătă, de la 5 ceasuri d. m. înainte.

4. Cît despre socoteala și luarea în seamă a cărămizilor sfărîmate obiceiul de pînă acum nu se schimbă.

Uneltele de lucru.

5. Măsura formelor pentru cărămizi din timpul de față nu se poate schimba, doară dacă se va pune la cale prin învoială o plată nouă pe cărămidă. Scîndurele de fier pentru raderea formelor se vor întrebuința și mai departe.

6. Fabricantul e dator să deie la începutul vremii de lucru fie-cărui cărămidar cîte o sapă, care însă trebuie înapoiată la toamnă. Dacă se pierde sapa în vremea anului cît ține lucrul, fabricantul nu mai este dator să cumpere alta în loc.

7. Fabricantul trebuie să pue la îndemină pentru fie-care masă cîte două cofe bune, o țărăbonță și o targă (gară).

Inlesnirea lucrului.

8. La începutul vremii de lucru fabricantul e dator să-i măsure și să-i deie în seamă fie-cărui cărămidar alîta loc de lucru cît are el nevoie spre a putea agoniși după puterile sale.

9. Dacă se întîmplă că năsipul se află tare departe de locul unde se face cărămidă, atunci el trebuie împărțit în apropierea meselor; iar lutul nu se va căra în părțile unde se lucră cărămidă cu cai și trăsura.

10. Fabricanții trebuie să poarte grijă ca apa să steie ori-cînd la îndemină; iar pompele trebuie îngrijite de muncitori deosebiți.

11. De cererile drepte privitoare la șoproanele pentru păstrarea cărămizilor nearse se va ținea seamă.

Sănătatea lucrătorilor.

12. La locul lucrului trebuie să se afle clădiri deosebite pentru adăpostul muncitorilor în caz de furtună și vreme rea.

13. La locul lucrului trebuie să se afle la îndemină îndestul apă proaspătă și sănătoasă pentru băut.

Ocotirea lucrătorilor.

14. Fabricanții se obligă de a purta grijă că § 78 și cele următoare ale legii de industrie să fie strict respectate, ei se obligă de a publica și afișa spre știința tuturor înțelesul acestor paragrafe în cantine și a nu da auz clevetirilor cantinierilor asupra muncitorilor.

(§ 78 și cele următoare opresc plățirea simbrii în cantine și cîrșme; opresc siluirea din partea fabricanților ca muncitorii să-și cumpere mărfurile trebuincioase în anumite dugheni sau pe țidule date de stăpîni și poruncesc plățirea simbrii în bani gata. Ori-ce fabricant care ar călca aceste legi va fi pedepsit. Asta vă zicem spre știință și luare aminte. Nota Redacției.)

15. Nici un cărămidar nu poate fi scos din lucru din pricina grevei (straicului).

Pentru lucrătorii de ajutor.

16. Învoelile de simbrie făcute în afară de dregătorie între fabricanți și între muncitorii cari duc țargile (garele) cît și cei ce așez și scot cărămidă în cuptoare se recunosc și se întăresc.

Recunoașterea organizației.

17. Fabricanții recunosc organizația muncitorilor cărămidari și se declară gata de a primi cereri ce privesc mărimea simbriilor cît și memorande (afît din partea organizației cît și din partea unor cărămidării), a se sfătui asupra acestor cereri și a da răspuns la ele.

18. Dacă o cer muncitorii, e ziua de I. Mai zi de sărbătoare.

Durata învoelei.

19. Dacă învoiala de față nu va fi retrasă din partea muncitorilor în decursul lunei Octombrie 1910, atunci ea mai are valoare pe un al doilea an, adică pînă în Octombrie 1911.

Învoiala de față * este * rodul unei lupte lungi care au dus-o muncitorii cărămidari încă în anul 1906 și în anul de față. Ea este făcută în ziua de 13 Mai 1910 înaintea dregătorilor magistratului orașenesc și e întărită prin iscăliturile fabricanților și a organizației. Învoiala asta are așa dar putere de contract obligator atît pentru fabricanți cît și pentru muncitori. Sprijinindu-se pe învoiala de față, ori-ce muncitor cărămidar poate face pîră înaintea judecătoriei de industrie, dacă nu ar ținea samă unul sau altul din stăpîni fabricanți de cele puse în învoială.

Organizația care a luptat de ați dobîndit învoiala de față, a purtat și grijă să o aveți tipărită în limba română, ca să o aveți la mînă și să vă folosiți de ea.

Acum știți drepturile voastre, căutați numai să nu fie ele călcate de stăpîni, dar nici de voi.

Înștiințare. Subsemnații avocați domiciliați în Storojineț au decis să introducă cu ziua de 1 Iuliu 1910 resp. cu Dumineca viitoare repaosul absolut și obligator în toate cancelariile avocațiale din Storojineț pentru ziua de Duminecă. Cu 1 Iuliu a. c. va înceta deci orice comunicație cu părțile în cancelariile avocaților din Storojineț, precum și săvârșirea de orice agende avocațiale pentru părți din partea avocaților, concipienților și funcționarilor avocațiali. Subsemnații aduc această decisiune la cunoștința publică și adresează tuturor cetitorilor rugarea, ca să atragă atențiunea populațiunii asupra întroducerii repaosului de Duminecă și să-l înștiințeze, ca să nu cerceteze cancelariile avocațiale în Dumineci, deoarece nu va fi primit nimeni. Dr. Moses Beras, Dr. Moses Bry, Dr. Wilhelm Dawid, Dr. Severin Halpern, Dr. Beril Hirschel, Dr. Isidor Katz, Dr. Selig Kreis, Dr. Emilian Slușanschi.

Greva lucrătorilor comunali din Cernăuți. Lucrătorii comunali din Cernăuți au stătut în grevă din 3 pînă în 7 Iulie. Organizația lor a intervenit prin tovarășii: Dan, Bezpalko, Wiegler și Pistiner pe lângă primărie pînă ce în fine s'a pus la cale următoarea învoială: La toți muncitorii se va urca salariul zilnic cu 20 bani. Simbria minimală este: 1. pentru lucrători sub vîrsta de 18 ani 1 cor. 60 b.; 2. pentru cei trecuți de 18 ani, în anul întîi 1 cor. 80 b., în anul al doilea 2 cor. Învoiala asta are valoare pînă la regularea definitivă a statului pentru muncitorii comunali. Cu prilejul grevei s'a arătat puterea organizației și unirei muncitorilor la culme.

Către cetitori!

Cine nu sprijinește foaia lui de luptă este însuși vrășmașul său. Căci prin care foaie pot apăra muncitorii drepturile lor, decît prin foaia muncitorilor. Dar a scoate și a trimite regulat o foaie, înseamnă că mai întîi trebuie să fie destui cetitori cari plătesc regulat foaia, căci altfel nu-i cu ce plăti nici tiparul nici poșta. Foaia Muncitorilor „Lupta“ nu capăta bani de la ciocoi și boieri, cum de pildă foaia „Patria“ și „Foaia Poporului“.

Cine este prietinel muncitorilor v'a dovedi-o trimițînd, îndată ce va fi cetit șirele aceste, 1 cor. pe jumătate sau 2 cor. pe un an întreg. Cine nu, zică pe față că este vrășmașul muncitorilor și să trimeată atunci foaia „Lupta“ înapoi la noi, ca să știm cine ne este frate și cine dușman.

Mulțămită publică.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Nefiind în stare a exprima fiecăruia îndeosebi mulțămitele noastre cele mai călduroase pentru condolențele ce ni s'au exprimat din incidentul ireparabilei pierderi, a trecerii la cele eterne a mult iubitului și neuitatului nostru soț, tată, cumnat și unchiu, a Domnului

VENZEL FONTIN

șeful etablisementului de drogherie Schmiedt & Fontin,

precum și pentru simpatiile ce s'au arătat prin participarea neobicinuită la conductul funebral și donațiunea de cununi, exprimăm tuturor pe calea aceasta mulțămita noastră cea mai sinceră și profundă.

Îndeosebi mulțămim din inimă înaltului cler și mai ales Înalt Venerabilității Sale D-lui Prelat Monsignore Schmidt pentru serviciul divin, iar stimaților domni prezident al camerei de comerț cons. guv. de Langenhan și director de gimnaziu Bujor pentru orașiunile călduroase ținute la mormânt.

Mai departe mulțămim tuturor acelora, cari i-au făcut decedatului ultimul onor, mai ales domnilor: primar baron Fürth, prezid. de trib. Artimovici, cons. aulic Knipfer, cons. sup. de finanțe Ott, direct. sup. al poștelor Kostrouch, insp. școl. al țării Dr. Pawlitschek, direct. țării Dr. Simighinovici, cons. Dr. Wigitzky și Kolbenheyer, cons. guv. direct. băncii austro-ung. Hinghofer, direct. gim. Wolf, cons. guv. adm. sup. Eduard Neunteufel, adm. sup. Mayer, cons. oraș. Brunstein, insp. sup. Edelstein, cons. guv. Ștefan Gaina, cons. guv. arhitect Salter, cons. com. Füllenbaum, arhitect. Würfel, comis. sup. de poliție Nedved, cons. de comp. Eckstein, adm. post. Unterschütz, comand. sup. de pompieri Jenner și Zajczkowski, locot. Funtan și Beidl, cons. cam. de comerț Picker, contr. sup. Wasilkowski, advoc. Dr. Dawid și Dr. Selzer, propr. mare Mloch, prim. din Vijnța farm. Voghel, arhitect. Proske, societății „Kaiser-Jubiläums-Militär-Veteranen-Kriegerkorps“ pentru participarea corporativă, deputațiunilor dela „Kaisertreu“, dela societatea pompierilor voluntari, dela corpor. orașănească a trăgătorilor la semn, dela societ. comptabililor, dela societatea și gremiul comercial în frunte cu președinții Gold, Buchbinder și Bianovici, societ. pentru ajutorarea orfanilor și tuturor domnilor comercianți, cari în semn de doliu au închis în timpul actului funebral prăvăliile lor.

Cernăuți, în Iulie 1910.

Mult întristata familie.